

CH.B
AFYON HALKEVİ

TAŞPINAR

HAYRETTİN
ÇİZER

65

6

SAYI

VİLE

AFYON
HALKEVİ

İÇİNDEKİLER

Ağaca sevgi ve saygı.
Afyon'lu büyük ozan.
Özlem.
Taşpınardan damlalar.
Ağaç bayramı.
Taşpınar'a.
Köye doğru.
Adana'lı Ziya'dan parçalar.
Turnalar.
Afyon'da söylenen türküler.
Kitap ve vesikalar.

Edip Âli Bakı.
Edip Âli Bakı.
Mahir Türkkân.
Edip Âli Bakı.
Nazmi Arıkan.
Mahir Türkkân.
Ceyhun Atuf Kansu.
Bekir Sıtkı Sençer.
Vehbi Cizmeci'nin.
E. Â.
Şevki Berker.

1 Cumhuriyet ve devrimin anlam ve yapımı hakkındaki yazılarla, mahalli tetkikler ve Halkevlerinin giderine uygun yazılara dergimizin sayfaları minnetle açıktır.

2 Münevver geçlerimizin vatanî ve ulusal mevzulara, memleket ve tabiat güzelliklerine ait yazıları için dergimizde yer ayırdık, ilgilerini ve yazılarını memnuniyetle bekleriz.

Yazı İşleri Direktörü: Edip Âli Bakı.

CİLT : 6. TAŞPINAR SAYI : 65.

Afyon Halkevi Tarafından
Her Ayın Ondokuzunda Çıkarılır.

İdare Yeri : Afyon Halkevi.

Mart / 1938.

Ağaca Sevgi ve Saygı.

OSMANİYE FETİH SAĞLAMIN
TÜRK TARİH KURUMU'NA
ARMAGANIDIR

Edip Âli Bakı.

Eşidiyor ve okuyoruzki ; Mart ayı içinde memleketimizde umumî bir faaliyet var. Her tarafta ağaç yetiştirme hevesi... Ziraat ve Belediye dairelerinin yardımı ile ve Hükûmet makamının muzaheretinde altında, yer yer toprak ve ağaç bayramları yapılıyor. Yurdun, hemen her tarafında yüz binlerce ağaç dikiliyor. Caedeler, yollar ağaçlanıyor. Parklar, ağaçlı meydanlar çoğalıyor. Bir taraftan da halk bağını, bahçesini, evinin avlısını ağaçlıyor.

Mart ; sessiz bir tevazû içinde çıplak, ve fakir toprakları yeşil bir zümrüt külçesi haline koymak için çalışıyor. Yarını hazırlıyor. İmparatorluğun, hassatan son devirlerinde, memlekette yeşillik ve ağaç sevgisi, bir çok şeyler gibi, söndürülmüş; gözler toprağın üstünden ziyade altına dikilmiş; hayat, hareket ve sıhhat kaynağı olan ormanlarımız, sahipsiz ve kapısız kervansaraylar gibi isteyenin ayakları altında kalmış, giren çıkan beliriz; insafsız bir balta ve baltacının keyfine bırakılmıştı.

Halbuki, ağaç ve orman, memlekette, kuru bir süs olmaktan ziyade fayda ile güzelliği nefsinde birleştiren bir servet hazinesi, içinde hayat ve sıhhat fışkıran bir feyiz şelâlesidir.

Ormanların; yeşil bir ma'bed gibi, mavi pençerelerinden yukarı bakarken, en sıcak ve kızgın anlarda bile göklerin, serinliğini feyzini kendine ve çevresine çekebilen sihirli ve füsunlu kudretini bilmiyenlerin adedi çok azalmıştır.

AFYON LU BÜYÜK OZAN ABDURRAHİM

- Hayat ve Eserleri -

— 20 —

Abdurrahim'in babası ve soy adı -küçüklüğü- Afyon'dan dışarıda Abdurrahim ve Akşemsettin -Afyon'a dönüşte Abdurrahim- Ozan'ın aile dirliği ve biricik kızı -vakfettiği kitapları, eserleri- kendinden sonra gelenleri, hükümler...

Edip Ali Baki.

Ozan'ın Vahdetnamesinde, bir iki Farsca mısra'ile vakfettiği kitapları arasında bir miktar Farsca kitaplar bulunduğunu ve kendisinin vaktile çok iyi bir kültür terbiyesi aldığını dikkat nazarı önünde tutarak Farsca bildiğini iddia etmiştik. Münyetüleb-rar'ında rastgeldiğimiz şu tercemesini, tercemedeki kutretini tesbit için aynen alıyoruz; kendi ifadesile:

(Subhanehu subhane mâ agzama şanehu Feriduddin Attar kaddesellahu sırrehulaziz esrarnamesinde zikrettiği ebyattan bazısını bu resme tercüme kıldım manzum.)

Zehi evvelki yoktur ibtidası,

Zehi ahirki yoktur intihası.

Zatın, eski atalarımız hayatın en iyi ve imrenilen çağına «Çam gibi delikanlı» diye hitap ederek yer yüzünde ilk önce ağaca lâyık olduğu saygıyı göstermişlerdir.

* *

Vatan sevgisinin ameli bir ifadesi olan, yurdu ağaç ve ormanla süslemek, güzelleştirmek, zenginleştirmek, Cümhuriye Hükûmetinin en esaslı umdeleri arasında yer almaktadır.

Hükûmet ağaç yetiştirmeyi ve korumayı en önemli işlerinin içine almış bulunuyor. En esaslı usûl ve tedbirlerle de koruma işini emniyet altına alıyor. Bir taraftanda ziraat ve ormancılığın ıslâh ve tekâmülü için, yeni terakki cereyanlarının en son şekliinden istifade maksadiyle milyonlar sarfederek Ziraat ve Orman fakültele-rini dünyanın en iyi okulları derecesine yükseldiyor.

Bütün bu gayret ve himmetlerden sonra halktan yalnız bir şey istiyor :

Ağaca sevgi ve saygı...

Zehi zahirki batındır zuhuru
Zehi batıncı zahir oldu nuru.
Bulunmaz kibriyasına nihayet
Bulunmaz milğine aksayü gayet.
Özi bilür ozi keyfiyyetinden.
Münezzehdir kamunun niyyetinden.
Gönülgöz oldu andan aferide
Ne idrak etsin anı aklı dide.
Çü yoktur künhi zâtinin nişanı
Ne dinse anda zahirdir yalanı.
Degüldür çünkü can sırrından agâh
Bulunami anın irfanına rah.
Zehi sunî nihan u aşikâre
Bize yok tınmamaktan özge çare.
Hezaran kılmış o kim bir kılı şak
Hamûş olmak târıkın buldum ancak.
Çü kadir olmadım ermeğe zate
Temaşa ile sun'ından sıfate.
Ne lûtfolur görün ol Biniyazı
Ki var her zerrenin anunla razı.
Zehi ism zehi ma'nâ kamusun
Derim dayımkı ey sen, ey kamu sun.
Kamu seninle bakı sen nihansın
Derûnî can biruni cihansın.
Dil ü candır senin sun'ında hayran
Velî sensin diliçan içre pinhan.
Hamûş olmaklığın güyandandır
Nihan olmaklığın peydandandır.
Sen oldun ma'nâ senden gayri ismin
Sen oldun kençi âlemdir tılsımın.
Sana her zerreden ben râh gördüm
Dükevni sümme veçhillâh gördüm.
Ne kim varoldu zıllı Hazreti Hak
Kamu asârı sun'ı kudreti hak.
Ne hoş demiştir tefsir eden zat
Ettevhidü iskatilizafat.

Yakın oldu bu zannım oldu galip
 Kamu sensin olan matlubi talip.
 Kimesne bilmedi sırrın kemâhi
 Tealellâh zihi nuri ilâhi.
 Degül çün kılca kıl sırrına vakif
 Bu sırdan fariğ oldu merdi arif.
 Kapu kim içyanındandır mukaffel
 Anı fetheylemez parmak ucu gel.
 Hemin ol hükmüne mahkum ferman
 Ki yoktur tınmamaktan özge derman.
 Ey kim var havsalan çün peşşeden kem.
 İçermisin çü deryadır düalem.
 Dürüşdün çün tefekkür pişe kıldın.
 Degüldür öylekim endişe kıldın.
 Başından ayrudur biyhude sevda.
 Sakın haddinden uhra basmagıl pa.
 Kilimi acze baş çek hayret ile
 Yaşın yağmurleyin dök hasret ile.
 Dü alem sabrı hamuşetti pişe.
 Benim bu bişe pişemdir hemişe?
 Haki haksız çu bilmez kimse bayık
 Girü kenduye kendu oldu lâyük.
 Ararsan anı çün gitme ararsın
 Ne kim kılmişidi pes ne ararsın.
 Çün evvelden seninle dir bilürsün
 Ararsın girü sen sende bulursun.
 Güzafın sanma bu derdü bu hasret
 Nice canlar bu hasretten olur fevt.
 Dolar sadıkların kanile canı
 Bilen kim sırrını anın ya anı.
 Ganidir hak ana muhtacdır âlem.
 Anındır her kemâl kim biz kamu kem. (Bitmedi)

* Afyon'da sorup soruşturmamız neticesinde talebem Nizamettin Lâci'nin büyük atalarından "Kadiasker, merhum Bay Abdullah Şahin'in metruk kitapları arasında bir [Münyetülebrar ve Gunyetülehyar] ı bulunmuştur. Fâğıdı ve yazısı itibarile şairin asrında yazıldığı zannedilen bu değerli kitabı delâletimizle ve lâyük bir fiatle Memleket Müzesi satın almıştır. Kitap halen müzededir; bu suretle şairin iki mühim eseri olan "Vahdetname ve Münyetülebrar" halen Afyon'da mevcut bulunuyor.

* Halihazırda Afyon'da bulunan vahdetnameler arasında ve en eskisi muallim Bay Tahir Temizer'in yedinde bulunmaktadır. Nihayet iki asırlık olduğunu tahmin ettiğimiz bu kitabın arkasında şöyle bir kayıt vardır:

"Bu kitabı Vahdetname hazreti Abdurrahim Mısıri hazretlerinin telifidir. Lakin aslı zayıf olup merhum Şeyh Recep efendinin kitapları içinde bu Vahdetname bulunup yine Türbei şerife merhum vakfedib merhum ve mağfur Azizi müşarünileyhin Türbei şerifinde kıraat olunup isteyen ihvanıyaran rumuzatından behremend olunup Türbei şerifede hıfz olunmak üzere vakfolunmuştur...". Yine şu kayıta beraberdir: "Essakin Ketebehülhakirülfakir Osman İbni Yusuf essakin kasabai Timürci mahalletülhac Turbey.."

ÖZLEM...

MAHİR TÜRKKAN.

Aradan henüz altı ay bile geçmedi. Yurt özlemi, müzmin bir sıtma humması gibi bütün benliğimi sarsmak üzere.. nasıl sarmasinki, zaman zaman hayalimde, etrafına dizilmiş irili, ufaklı yalçın tepelerle dik ve sert bir komutan gibi ufuklara bakan kaleyi görüyorum. Kulaklarımda, kayalıklar arasından şarıl şarıl akan billür kaynakların zafer türkülerini dinliyorum. Ağır iğde kokulu yayla rüzgârlarının serinliğini yüzümde hissediyorum. Sert bağrında kekikten karanfile kadar her türlü kokulu bitkiler yetiştiren ve kahraman Mehmetçiğin daha ayak izleri silinmiyen sarp yaylalarında geziyor gibiyim. Çetin yayla ikliminin örsünde çelikleşmiş granit kadar sağlam köylü dayılarla sanki yanyanayım. Kanfışkıran yüzleri, alev ve zekâ dolu gözleriyle yarının "Ergenekon,,unu hazırlıyan "Kocatepe,, çocuklarına ne kadar hasretim...

Diyorlar ki, Nazilli, çok zengin ve güzeldir; buranın dağlarından yağ, ovasından bal akar, çok doğru... İşte engin Menderes ovası.. yeşil bir duman çökmüş gibi sık incir ve portakal ormanile kaplı dağlar. Zeytin ağaçlarile bezenmiş.. portakallar yeşil yapraklar arasında bir altun top gibi sallanıyorlar. Yaylada kıraç tabiatla dövüşerek kazanılan zenginlik, buranın dağından ve ovasından bir çağlıyan gibi akıyor. Güzellik ve zenginlik.. Bir insan ruhunu bağliyan ve büyölüylen bu iki kelime değildir? Fakat ben parlak mehtabı hayat ve sıhhat dolu yayla havasını burada bulamıyorum. Denizi özliyerek:

"İçimi güldürmüyor sensiz ay ışıkları,
 Ufkundan yükselmiyen güneşler güneş değil!.."

Diyen şaire ne kadar hak verdim.

Hakikatın Gölgesinde...

Edip Ali Baki.

Nisyan bir teselli mâbedidir. Onun kandelinde ne kadar ıztıraplar, acılar ve ebedi ayrılıklar yanıp sönmüştür.

ooo

Fazilet perisi, eteğine bir damla menfaat lekesi bulaşsa robini çıkarır, atar.

ooo

Mutavassıt insanlar, ancak hâli yaşarlar, değerliler mazi, hâl, ve istikbali...

ooo

Ümit bir çeşmedir. Bedbaht ona dirler ki, kadehine suyundan bir katrası düşmez!

ooo

Riyakârların düşmanlıklarından değil; dostluklarından korkunuz!

ooo

Sahtekâr insanlar kalp akçaya benzerler. İş meydanında tanınmadan, veya yanlışlıkla bir kaç defa geçseler bile, günün birinde mahiyetleri mutlaka anlaşılır.

ooo

Sahne de seyircilerini ağlatmaya muvafak olan Artist, büyük veya büyük istidat sayılır.

ooo

Kadının seviyesi yükseldikçe, meziyeti arttıkça hemcinsi arasında dostları azalır.

ooo

Sahtekâr insanlar, ağır görünen taklit kumaşı andırır. Hakikat güneşinin karşısında derhal rengini atar.

AĞAÇ BAYRAMI

Nazmi Arıkan.

Enerjisile çetin, sarp dağları, yalçın kayaları, delerek yaran Kamalist Türkiye ideolojisinin Anadolu yarım adası üstünde yeni bir rüknüne başlanıyor: "YEŞİL TÜRKİYE,,

Kamalizme nikâhlı Türk toprakları, Bozkır yaylalarının, bir kaç gün içinde düğününde gördük: AĞAÇ BAYRAMI..

Taşan sevgilere dizgin vurmak kolay değil. O gün Afyon'da sağından, solundan, önünden, arkasından kıskanarak; mavi gür denizlerine, sed çeken tabiatın, kendi değişiş temposundan vaz geçerek Türk toprakları üstünde boynunu eğdiğini, belini büktüğünü göreceğiz. Boş şuur izlerini, ideolojimizin cilâsı altında sileceğiz. Kurakla çorağı yok edeceğiz. O gün, gök yüzünün rahmetine haydaa.. çekerek, bulutların gümrük vereceğini ilân edeceğiz.

Hür topraklarımızın üstünde, mevsimi, kendimiz kendi elimizle yaratacağız. Havayı değiştireceğiz. Suyu değiştireceğiz. Rengi değiştireceğiz.

Böğrünü deldiğimiz, koca dağların, göklerle yarış eden başlarından diplerine kadar, üstünde, önünde, altında bir kök peyda ettireceğiz. Sayısız çıplak tepeleri, uçsuz bucaksız kırları, yeşile bezendireceğiz. Yer altından hesap isteyeceğiz.

O gün dik başlı, azgın atının yelesini eline aldığı gündenberi hayatı dize getiren, rakamları safa dizen, Türk'ün, bütün yer yüzü yuvarlağı altındaki ideolojisini, yer yüzü üstünde enerjileştireceğiz. Vakur hayatı, yelesinden tutup, silkeliyerek, ister istemez istediğimiz yerde belirteceğiz. En büyük günümüze, Cumhuriyete, kavuştuğumuz gündenberi, canlı promete memleketimizde taht kurdu. Vefasız Venüsle onu evlendireceğiz. Bu iki esatir Kamalist Türkiye'nin her yerinde baş başa profil çizecek. Akacak sulara poz

TAŞPINAR'A

MAHIR TÜRKKAN.

Yıllarca dağların yasını saçmış,
İnliyen bir kırık "ney,,din, Taşpınar!
Yemyeşil bağrında çiğdemler açmış,
Bir bahar tacı mı geydin Taşpınar ? !

* *

Göğsünü dağların sırtına serdin,
Bir coşkun sel gibi çağlıyor derdin.
Kaç yanık yüreğe serinlik verdin,
Kaç yigit dudağa değdin, Taşpınar ?

* *

Dirilik kaynağı, gür bir çeşmesin,
Zafer Türküleri söylüyor sesin.
Ne kadar tatlısın, kevsermi nesin?
Ne taze bir hayat verdin Taşpınar !

verecek. 15—16 Yıl önce, üstünden asırlık şan, şeref, vekar dolu tarihimizi ayyıldızlı damgamız altında Egemenlik idealimize büre- rek bütün Emperyalist dünyaya haykırdığımız, yerimizi; tabiata da serbest bırakmıyacağız. Bu nazlı bakire kıza, yer yüzünün en gü- zel elbisesini giydireceğiz. Miskin yorgan gibi, şerefsiz halı gibi değil, her dalı varlığımızı haykıran birer çelik kol gibi gök yü- züne uzatacağız.

Kısır topraktan fışkırttığımız her kök, dalında, ideolojimizin sempolünü şebnem diye saklıyacak. Afyon'da 22 Mart, Kamalist Türk ideolojisinin bir cüz'ünün daha enerji oluşunun günüdür.

Bayramınız kutlu ve mutlu olsun!..

KÖYE DOĞRU..

Ceyhan Atuf Kansu.

Saadeti severiz. Saadeti yaratan şeyleri de severiz. Meselâ ru- humuzu doyuran san'atı, kafamızı geniş âlemlere taşıyan felsefeyi, felsefe ile mukaddesin doğurduğu iyiliği, san'atla ahlâkın doğur- duğu güzelliği, ilimle hakikatin doğurduğu severiz.

O halde mes'ut olarak için san'at, felsefe ve ilim lâzımdır. Rüyasız ve hayalsiz saadet, düşüncesiz ve bilgisiz saadet, maddî yardımcısız saadet dünyanın hiç bir yerinde görülmez.

Biz kütlece bir saadet yaratmak istiyoruz. Bu saadeti yarat- mak için ise millî bir san'ata, millî bir felsefeye ve millî bir ilime ihtiyaç vardır.

Millî olan san'at felsefe ve ilim nasıl ve nereden doğacaktır? Millî san'at ancak köydedir. Şiir ve edebiyat realite âlemini ve- yahut ideal âlemini ancak köyde bulur. Şaire ve san'atkâra ilk terbiyeyi köyün tabiatı ve köylü verecektir. Millî san'atın özü millî ruh ve millî tabiattır. San'atkâr bu ruh ve tabiatı ancak köyde bulacaktır.

Millî felsefenin de özü millî düşüncedir. Millî düşünce ise gene köylüdedir. Filozof kulağını millî düşünceye, köylü felsefesine ver- melidir.

Bu köye doğru gidişin dönüşünde san'atkâr, filozof çok şey kazanmış olacaktır.

Millî ruhu koruyan san'atkâr da daha, millî düşünceyi hazme- debilen mütefekkir de sistem hemen kendini gösterecektir. San'at- kâr ve mütefekkir dar muhitlerde kaldıkça hep aynı şekilde dur- gunluğa ve muvaffakiyetsizliğe uğrayacaktır.

San'atkâr ve mütefekkirin köyden alacağı çok şey vardır, bu alacağı nisbetinde vereceği şeyler de çoktur. Türkiye'nin san'at ve felsefe seviyesi bu alış - verişten sonra yükselecektir.

ADANA'LI ZIYA'DAN

P A R Ç A L A R .

- 16 -

DERLİYEN

Bekir Sıtkı Sencer.

VİCDAN.

İzzeti nefse bir hakarettir
Hele vicdan yolunda pek kahir.

Sâfilâne tazallümü sevmem
Ölümümdür, tahakkümü sevmem.

Severim mesleki münazarayı
Sevemem doğrusu mükâbereyi.

Cereyanı ki bir içim su gibi
Çıkar ığzab ile şütume dibi.

Arzı hürmetle Hakka sabit olur
Ref'i nahvetle inkişaf bulur.

Şüphesiz en büyük faziletler
Halkı mes'ud eden hakikatler:

Saf bir kalbe müstenit tyman
Herkesin kudretincedir iykan.

Ne ise kaniim isabetine
Gidişi bağıdır kanâatine.

KIT'A

Pişrev ken Bakınız: Bir Hare Bir de deveye
Hare yükletsen ezer Bir devenin çektiği yük
Böyle şey cüsseye gelmez Her işin Bir eri var
Kiminin kâri Büyüktür Kiminin kiri büyük

Başka Bir Kit'a

Tahdide gelirmi dili şeydâdeki sevda
Zannetme ibaret cezabatım görünenden
Elvahi tabiatte Mehasin ne kadarsa
Al Bir o kadar aşk ile sevdayı da Benden

VEHBI ÇİZMECİ'DEN

TURNALAR

Baharemi erdi âlemi dünya ?
Müjde verir katar katar Turnalar.
Yar ilinden haber getirmiş güya
Süzüne süzüne satar Turnalar.

Suna boylu kanatları telli kuş
Güzel göğsü benek benek güllü kuş,
Kuşların içinde adı belli kuş,
Saba yeli nerde yatar Turnalar.

Yüksek ufuklarda uçar geçerler,
Safi havaları içer geçerler,
Bahar kokusunu saçar geçerler,
Kagasında çiçek tutar Turnalar.

Gökte güzel güzel tayran ederler.
Yerde nazlı nazlı seyran ederler.
Bütün güzelleri hayran ederler.
Âşıklara neden çatar Turnalar.

Suyu gümüş gibi göl kenarında,
Âlemin en güzel çimenzarında,
Bülbülü bırakıp gam diyarında
Tatlı tatlı nağme atar Turnalar.

BİR KOŞMA

1

2

Görenler hüsünü ey gül bedenim
Hayret parmağını berdihan eder
Sen nimten geyme ey ilmi tenim
Çıldırır âşıklar belki kan eder.

Her sabah seyrane çıkarsın bağa
Dağlar urursun kalbi pür dağa
Merhamet yokmudur düşmüş ocağa
Baylar gedayı kâmrân eder.

3

Fedayı can için geldi huzura
Her ne emredersen tâbi zuhura
Kerem kıl sevdiğim bakma kusura
Vehbi serkeşliği her zaman eder.

Afyon'da Söylenen Türküler

SERİSİ

— 5 —

Derliyen ve Seçen :

E. A.

Sebebi ve zamanı bilinmiyen Afyon'un eski bir oyun havası:

KARAKOÇ TÜRKÜSÜ

Kara da koç meler gelir,
Dağları deler gelir,
Yalnız yatanların
Aklına neler gelir.

Haydindi mor yeşil ipeğim,
Ben şaştım nerelerden öpeyim.

Bağada vardım üzüme
Çırpı değdi gözüme
Gücendin mi sevdiğim
Dün akşamki sözüme.

Haydindi mavi yeşil ipeğim
Şaştım da nerelerden öpeğim.

Kara da koçun boynuzu
Siyah saçın kunduzu,
Koyver gelsin gâvurun kızı
Doğdu sabah yıldızı.

Haydindi mavi yeşil meleğim
Şaştım da nerelerden öpeyim.

Alaca donun paçası
Paçası boynuma geçesi,
Anası ölüverse de
Kızı elime geçesi.

Haydindi mavi yeşil meleğim
Şaştım da nerelerden öpeyim.

BEŞ BÖBREK TÜRKÜSÜ

— 6 —

Beşböbrek'ler ailesinden olan Mehmet, Kale civarında Kabaklı mahallesinde oturmuş. Çok kabayayı olan Mehmet 60-70 yıl önce yaşamış. Bir gün İmarette bir söz kavgası sonunda Zülem adını taşıyan bir aileden yedi kardeşler bunun üzerine hücum etmiş. Ense enseye Beyçeşmesi önüne gelmişler. O zamanki zabtiyeler ortalığı ayırmışlar. Çok nam alan Mehmet o esnada, bir Ermeni kızını kaçırmış, bu haylı mühim bir mesele olmuş. İki ay sonra kızı teslim alabilmişler. Mehmedin yaptıkları çekilmez hale gelmiş. Mehmet, birgün Kale eteklerinde gezerken Yasin? kayasının üstünde üç kişinin rakı içtiğini görmüş, yanlarına varmış. "Buyurun!," etmişler. Beraber içmişler sonra Mehmetten korkan, "Kireçci Arap Hüseyin, Öküz Ahmet, Nebi kızının Ahmet, adlarındaki bu üç kişi bir kolayımı bulup, mezkûr kayadan aşağı kakmışlar ve Mehmet bu suretle ölmüştür.

Şu aşağıdaki türkû o vakit söylenmiştir:

Beş Böbrek de kayalarda oturu (1)
Öküz Ahmet rakısını getiri.
Bu kavgalar bir kahbeden ötürü.
Aman beyler evden geldim yorgunum
Gülfidan derler bir güzele vurgunum.

Ekşimi olur Kabaklının yoğurdu?
Can Mehmedim seni kimler doğurdu?
Annen seni kaymakla mı yuğurdu?
Sargı tutmaz yaralarım var benim.
İçinizde alâ gözlü yâr benim.

Gide gide kunturama kum doldu
Gele gele yüreğime kan doldu
Bu şişeler bu gün değil dün oldu.
Seher vakti silâhımı kim buldu.
Sargı tutmaz yaralarım var benim.
İçinizde alâ gözlü yâr benim.

Yahut

(1) Oturu—oturur. getiri—getirir. Mahallî Şive farkı.

BİBLİYOGRAFYA

KİTAPLAR ve VESİKALAR.

1 — Gérard Tunga, ATATÜRK et le vrai visage de la Turquie Moderne, Paris, Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 1937, Page 100.

ATATÜRK'ün yarattığı büyük Türk devrimine hayran olan ecnebi müelliflerin bu sahada güzel eserler vücuda getirdiklerini, ve artık Kemalizmin büyüklüğünü garb âleminin her an tasdika mecbur kaldığını görmekte büyük ve haklı bir gurur duymaktayız. Bir aralık "Hasta adam," dedikleri eski Osmanlı İmparatorluğunu paylaşmak isteyen garb âlemi, yeni Türkiyenin Kemalist rejim sayesinde bambaşka bir hayata kavuşarak dünya medenî âleminde şanlı ve şerefli bir mevki ihraz ettiğini çoktan kabul etmiştir.

Gérard Tongas'ın ATATÜRK ve yeni Türkiyenin hakiki çehresi adlı eseri, bu yolda yazılan eserlerden biridir. Hacmen az fakat ruhlu ve manalı olan bu eser şu fasılları ihtiva etmektedir:

HAŞİM TÜRKÜSÜ

— 7 —

Akşam ezanında çarşıdan geçdim,
Yatsıya varmadan ellere düştüm,
Ecel şerbetini içtim de geçdim.

Çengâri yazmamı kimler bağlasın
Şerif kadın gelsin mezarıma ağlasın.

Bakkal dükkânından aldım kirazı
Kahvede bekleyor ahbapların birazı
Katil kardaş etti bana garazı.

Al fesin üstüne çengâri yazma
İşte ben ölüyorum ağlayıp gezme.

* Afyon folklori yönünden layık olan bu türkü, yarım asırlık hayatı var. Salih namında bir delikanlıyı kardeşi Hasım bir alüfte yüzünden öldürüyor.

1. — Türkiye'yi niçin tanımalı ve sevmeliyiz ? 2. - KEMAL ATATÜRK: 1. Hayatı, 2. Kemalist filozofi, 3. - Türk devriminin sembolü Ankara, 4. - Su meselesi ve Türkiye'nin istikbali, 5. - Türkiye'nin plânlı politikası, 6. - İnkılâb enstitüsü, 7. - Ziraat ve hayvancılık memleketi Türkiye, 8. - Türkiye'nin endüstrileşmesi, 9. - Fransız — Türk ekonomik münasebetleri, 10. - Netice, 11. - ATATÜRK Türkiyesi tarihinin kronolojisi.

Müellif, eserinin "Netice," kısmında büyük Türk devrimine hayranlığını göstermiş ve Avrupa'da, bilhassa Fransa'da memleketimiz hakkındaki bazı yanlış fikirlerin mümkün merteye iptaline çalışmıştır. Zaman zaman Türk inkılabına karşı meftuniyetini izhar ve bu hususta Fransız hükûmetinin nazarı dikkatini celb eden sayın müellife teşekkürü bir borç addederiz.

II — Ord. Profesör M. Şemseddin Günaltay, Türk tarihinin ilk devirleri Uzak Şark Kadim Çin ve Hind, İstanbul Millî Mecmua Basımevi, 1937, 309 sayfa, 150 kuruş.

ATATÜRK'ün yüksek işaretleriyle açılan Millî Tarih çıkışında, kıymetli ve sayın Profesörlerimizin hummalı bir faaliyetle çalıştıklarını ve T. T. K. ile T. D. K'nın müşterek ve pek randımanlı bir mesaide bulunduklarını minnet ve şükranla kaydetmeliyiz.

Neşredilen eserler arasında Profesör Şemseddin Günaltay'ın Uzak Şark Kadim Çin ve Hind adlı eserile (1) Türk Tarihinin İlk Devirlerinden Yakın Şark, Elâm ve Mezopotamya adlı eseri tarih mütetebbileri ve bütün münevver Türk gençliği için müracaat edilecek en kıymetli kaynaklardandır.

Profesör Şemseddin Günaltay'ın Kadim Çin ve Hind'e ait olan bu eseri 309 sayfa üzerine İstanbul Millî Mecmua Basımevi tarafından tab ve neşredilmiştir. Eser başlıca şu mühim fasıllara ayrılmıştır:

Çinlilerin menşei, Çin tarihinin üstureler devri, Tanrı Hanlar ve Mitik kahramanlar devirleri, Çin tarihinin Tufan devri ve Çinlilerin Nuh'u, Çin'de arakaik ilk sülâle, Şang veya Yin sülâlesi, Uzak ve Yakın Şark arasındaki münasebetler, Çeu'lar devrinde fikir hareketleri, eski Çin'de içtimâî sınıflar, eski Çin'de din, Çin'de edebiyat ve felsefenin menşei, Çeu'lar devrinde yetişen Lao-Tse, (Konfüçyüs) Kong-Tse, Büyük Ta-Ts'in'ler, Şih-Huang-Ti'den sonra Ta'inler.

Kadim Hind: Memleket ve iklim, Hindistan'ın bu güngü halkı, Hindistan'ın en eski halkı, Hindisya'nın prehistorik ve protohistorik devirleri, Hindistan'ın Aryalar tarafından istilâsı, Hindistan'da Kast'lar, Vedik devirlerde din, Vedalar ve tefsirleri, Hind'de Sihri din "Kameçlik," Vedâ ibadetler, Kurban envai, Hind kozmogonisi, Cainizm ve Budizm, Buda ve ha-

(1) Profesör Şemseddin Günaltay'ın Yakın Şark, Elâm ve Mezopotamya adlı çok kıymetli eserinin bir kısmı, bir kaç yıl önce müsvedde halinde tabedilmiş ve tarafımızdan bir bibliyografyası yapılmıştı. Bu bibliyografyanın neşrini - bir az uzna olduğundan - önümüzdeki nushalara terkettik.

yatı, Buda "Sakyamuni, mezhebinin esasları, milâddan önceki altıncı asırdan itibaren Hindistan tarihi, Ahamanişler istilâsından İskender istilâsına kadar Hindistan, Makedonya'lı büyük İskender'in Hind seferi, ilk Hind İmparatorluğu "Morya'lar, Filozof Kral Asoka Vardhana, Morya Hanedanının Magadha İmparatorluğunun sukutu ve Sunga hanedanı.

Eserin münderecatından da anlaşılacağı veçhile, Kadim Çin ve Hind'in bilhassa Millî Tarihimize aid bahisleri Uzak Şark'ta mufassalan izah edilmiştir. Müellif, "Milâddan önceki dördüncü asırdan milâdî sekizinci asra kadar geçen zaman içinde Türkler'in Çin ve Hindistan'a yaptıkları yeni akınlar ve buralarda kurdukları devletler ile Çin ve Hind'in bu zamanlar arasındaki, (2) tarihlerinin, yakında eserinin Orta Asya adlı ikinci cildinde neşredileceğini vadedmektedir.

Müellif, şimdiye kadar bedbihliğin timsali gibi görünen Budizm'in doktrinlerini tetkik ve onların hakikî manalarını izah ediyor:

"Budda'nın tâlimi, fenalıklardan kurtulmak için fenalıklarla dolu olan cemiyet içinden kaçmak değil, cemiyet içinde ve fenalar arasında iyi olarak yaşamak- hayırhahlıkla herkese iyilik yolunda örnek olmaktır., (3)

Sayın Profesöre bu kıymetli eserlere Sumer'le aid Yakın Şark adlı mühim ve kıymetli eserinden dolayı teşekkürü bir borç biliriz.

III — Edip Âli Bakı, Şeriye Sicillerine göre Eski Zamanlarda Afyon da Yaşayış, Afyon, Taşpınar (Halkevi Dergisi) , sayı [63].

Dergimiz Yazı İşleri Direktörü ve muharrirlerinden B. Edip Âli Bakı'nın uzun bir müddetten beri, Şeriye Sicillerine göre Eski Zamanlarda Afyon'da yaşayış başlığı altında neşretmekte olduğu vesikalar, Afyon tarihine birer materyel teşkil edecek mahiyettedirler. Mahallî olan bu vesikalar tarih bakımından büyük bir ehemmiyeti haizdir. Eski Osmanlı vekayinâmelerinin sosyal ve ekonomik hayat hakkında pek az malûmat verdikleri, yalnız askerî ve siyasî malûmatla iktifa ettikleri herkesin malûmudur. Memleketimizin heyeti umumisine ait olan bu tarihî inşa tarzı mahallî eserlerde dahi bariz bir şekilde görülmektedir. Fakat son yılların tarih sahasındaki şuurulu ve verimli mesaisi diğer boşluklarla beraber bu boşluğu da doldurmaktadır. Bir Document ilmi olan tarih, şüphesiz her şeyden önce vesikalara ihtiyaç gösterir. Bu vesikaların sadece askerî ve siyasî hayata aid olanlarını değil, sosyal ve ekonomik hayata aid olanlarını da birer birer neşretmek lazımdır.

B. Edip Âli Bakı'nın neşrettiği vesikalar, Afyon tarihini içtimaî bakımdan aydınlatacak ve ileride bu sahada bir eser yazmak isteyenlere mühim bir materyel teşkil edecektir. Üstada teşekkür eder ve daha bu nevi değerli vesikalar neşretmesine devamını dileriz.

Şaâki Beşker.

(2) Profesör Şemseddin Günaltay, Uzak Şark, S. 301
(3) Uzak Şark, S. 267 .

HALKEVLERİNİN ÇIKARDIKLARI DERGİLERİ AŞAĞIYA DERCEDİYORUZ.

Halkevlerinin Adı	Derginin Adı	Halkevlerinin Adı	Derginin Adı
Halkevleri (Ankara)	Ülkü	İzmir	Fikirler
Adana	Görüşler	Konya	Konya
Afyon	Taşpınar	Manisa	Gediz
Antalya	Türk Akdeniz	Merzifon	Taşan
Bafra	AltunYaprak	Mersin	İçel
Balıkesir	Kaynak	Milâs	Yeni Milâs
Bursa	Uludağ	Muğla	Muğla
Burdur	Ülker	Niksar	Ülker
Denizli	İnaç	Trabzon	İnan
Elâziz	Altan	Samsun	19 Mayıs
Eminönü	Yeni Türk	Sinop	Dıranaz
Eminönü	Halk Bilgisi Haberleri	Niğde	Akpınar
Gireson	Aksu	Yozgat	Bozok
Isparta	Ün	Kayseri	Erciyeş

ABONE;

Seneliği (120) kuruş Abone için Halkevine baş vurulmalıdır.

İmtiyaz Sahibi : Ahmet Sami Onur.

Neşriyat Direktörü : Sami Akyol.

Basıldığı Yer : Doğan Basımevi - Afyon.

Tayyareye Yardım Edelim !

**Çünkü; rahat ve mes'ut bir vatan, seması
tehlikesiz olan yerdir.**